„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом.

Претплата и огласи
шаљу се на администрацију,
а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: ф. 12 или 30 дин.
на по године: ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов.

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова
За жиг сеплаћа сваки пут 30 нов.

Број 8. У Новом Саду, у четвртак 18. (30.) јануара 1896. Год. XII.

Сазив сабора.

Телеграм уредништву „Браника“.

Будимпешта, 17. јануара. (Од нашег извештача.) Као што сам из најпоузданијег извора дознао, између патријарха и угарске владе решено је питање о сазиву сабора. Влада је пристала, да се сабор ове године састане. **Сабор ће се састати на Спасов-дан.** Патријарх, кад је овде био, поднео је пријаву за саборски састанак. На скоро ће изићи у тој ствари и краљево решење и одобрење. Саборски трошкови донде ће се нагло прикупљати.

Спасимо српске школе!

Ми смо у једном од прошлих бројева нашега листа саопштили у целости представку школског одбора будимске дијецезе, која је упућена на школски савет. У тој представци тражи се помоћ за 22 школе у будимској дијецези, а за оне општине, које из својих средстава не могу да издржавају српску вероисповедну школу сходно пропису XXVI. зак. чл. од год. 1893. Епархијски школски одбор тражи 4000 ф. годишње потпоре, да се те школе одрже.

Представка епархијског школског одбора будимског није обичан акт, којим се у редовној бирократској форми тражи нешто. То је очајни апел народних војника, који на мртвој стражи стоје и према жалосном стању Српства очајним гласом траже помоћ, да се у оним крајевима Српство не угаси. Садржина те представке потреса срце и душу српску. Туђинштина потискује Српство у оним крајевима; бесни вали са свију страна запљускују оно мало српско острво. Бедеми попуштају, опасност расте, нека само завлада немар, и све је пропало. Српско кандило ће се у оним крајевима угасити. Само што тада небо не ће плакати дуго и горко, ако нема тамо Србина, јер српски народ сам је крив, пошто пушта, да му поједини делови тела утрну и изумру.

Треба прочитати ту представку, па да се види, колика је то невоља. Држава нуди своју помоћ, али та помоћ врло је скупа, јер нема сумње, да би српске школе том помоћу изгубиле свој карактер, а тиме и онај значај, који тамошње школе имају за нашу народност. Српство је у будимској дијецези проређено, измешано туђим елементом. Оно не може развијати какву политичку акцију. Све старање мора бити на то управљено, да се српска свест одржи, да се очува љубав према вери и народности српској. Тој племенитој цели служи црква и — школа. Сама црква није кадра све да учини. Доказ имамо баш у неким крајевима будимске дијецезе, где има Срба, који поштују своје православље, веру и цркву, али говоре — мађарски. Утонули су у мору туђе народности, постали су православним Мађарима, сасушио се онај бистри извор, одакле се црпе народни понос. Хоћемо-ли да се тај процес претапања продужи? Хоћемо-ли да изгубимо велик део будимске дијецезе? У будимској дијецези има 46 српских школа. Од тих има уређених школа у 24 општине, остале 22 школе висе у зраку, изложене су свакој непогоди и једног дана могу престати бити расадник српске просвете. Половина будимске дијецезе није осигурана у својој народности, или да се још јасније изразимо: 1000 Српчади моле за помоћ, да им се не заклони видик, одакле би могли догледати своје мило Српство. 1000 Српчади налазе се у опасности да забораве св. Саву, да се отуђе према лепим звуцима милог материнског језика. Заиста страшан изглед! Кад видимо, колико можемо изгубити, онда је помоћ заиста малена, која се од нас тражи, према оној дивној цели, којој је намењена и према оној големој опасности, којој је Српство у оним крајевима изложено. **Ради се о животу или смрти великог дела Српства у будимској дијецези.** Не пружи-ли се помоћ оним српским школама, оне ће за кратко време бити напуштене, или ће се претворити у туђинске

Српске школе у оним крајевима често су једино помоћно средство, да се очува народност. Ми, који живимо у већим масама, тешко можемо да схватимо колико нам вреде српске школе. Ми, где се окренемо, чујемо српски, у кући говоримо српски, са суседима се разговарамо матерњим језиком. Наша деца и на сокаку и у кући уче српски. Али како је тамо где је Српство помешано, где Срче на сваком кораку наиђе на туђинштину. Има тамошњих крајева, где српска књига не допире, где се српски листови не читају? Једино кућа чува своју народност, па често и на вратима српских домова куца и тражи улазак све оно, што нас отуђује. У таким околностима је српска школа и отац и мајка српској народности. Она је једини заштитник српског језика, српске мисли и српских обичаја.

Тежак грех би натоварили на своју душу, кад би ово питање олако узели. **Српство у Угарској нема 1000 Српчади за поклањање.** Српство није бројно толико богато, колико је материјално јако. Свако српско село нама је мило; а ако ми не будемо сами чували своје српске особине, онда смо зацело изгубљени. Опасност је велика. У представци се вели: „Ако икад, данас је нама православним Србима у овим крајевима догорела зубља до поката, дошло је до прелома — где нам се ваља решити, коме ћемо се приволети царству? да-ли царству небескоме, којем нас вуче наше српско срце и упућује света православна вера — или ћемо царству земаљскоме, којем нас мами туђа помоћ.“ Ове важне и крупне речи су озбиљна опомена за нас, да ову ствар не узмемо олако, да се после не би кајали. После ћемо узаман плакати и нарицати, као оно Јеремија на развалинама Јерусалима. Кад душа дође у подгрлац, нужна је брза и права помоћ....

Епархијски школски одбор упутио је своју представку на патријарха и школски савет, а предао је и јавности, те апелује и на цело Српство. Редовним путем тешко ће се моћи што учинити. Школски савет може, рецимо, с препоруком упутити ову ствар саборскоме одбору. Наши народни фондови истина износе преко 7 милијуна форината и кад се напамет говори, онда изгледа да се тим новцем могу све наше потребе подмирити. Али не стоји тако. Сваки фонд има своју нарочиту циљ, којој су фундатори завештали своје имање. Воља завештача мора се поштовати. За просветне потребе имамо само тако звани клерикални фонд, па и тај се само јако слободним тумачењем може употребљавати на све наше просветне потребе. Светосавски фонд, који је основан заузимањем патријарха Георгија има ту циљ, да подупре наше вероисповедне школе. Клерикални фонд је скоро претоварен, а св. савски фонд на жалост и срамоту нашу слабо расте. Тај фонд, заједно с патријарховим прилогом има 23.000 фор. капитала. Очевидно је, да се из прихода тога фонда не може пружити помоћ, јер би се за неколико година цео фонд појео, а има много школа и у другим дијецезама, особито у Горњој Крајини, које потребују помоћи. Саборски одбор поред најбоље воље може застати, незнајући шта да ради. Треба помоћи, то је истина — али откуд?!

Али као што смо већ рекли, поред свега тога не би требало ову ствар обичним начином решити. Не би је требало решити, тако да кажемо шаблонски. **Треба покушати пронаћи нове изворе, те ће можда ићи.** Ми знамо да у нас то није лако, па ипак би ваљало покушати.

Наши манастири слабо уносе у клерикални фонд, као што то кр. решкрипт од 1868. г. прописује. Слабо прилажу на народну просвету. Нека се пореже на наше богате манастире, па би се и ту нека помоћ нашла. Кад се манастири могу упуштати у индустријска подузећа, ваљда могу подупирати и велику мисао св. Саве о ширењу српске просвете. Патријарх и саборски одбор могли би то извести.

Ми имамо богатих и имућних црквених општина, па и те би могле годишњим прилогом осигурати опстанак српским школама у сиромашним дијецезама. Те се општине не могу на то натерати, али родољубље у нас још није изумрло, те би се и тим начином постигло да се дође до неке извесне помоћи.

Исто би тако важно било загрејати и српско друштво. Наши свештеници и учитељи и у опште наша интелигенција треба да предоче нашем свету, колика би корист била од тога, ако би св. Савски фонд ојачао. Поједини добротвори, који спремају завештаје, учинили би роду глас, ако би својом последњом вољом умножили тај фонд. Има и иначе прилике, да се може учинити. Требало би порадити на томе, да поједини имућни родољуби у нашим местима годишњим приходом потпомогну издржавање српских вероисповедних школа у будимској дијецези. И с добровољним прилозима могла би се нека сума скупити. У нас се често прилаже на којешта, па зар тако да смо тврда срца, где је у питању српска просвета, управо будућност једног дела народа нашег?! **Нека сваки учини и један део од онога, што може, па ће српске школе у будимској дијецези бити на брзо осигуране, па ће и св. савски фонд нагло ојачати.** Нека нам пред очима лебди светао пример племенитог и родољубивог градоначелника св. андрејског г. Евгена Думче, који ће на ту цел годишње знатну суму од 300

ЛИСТАК.

Несрећа је то — бити славан.

Написао Др. **Лудвиг Бихнер.**

Превео **Буде Будисављевић.**

Један од знаменитијех научника а најзнаменитијих представника материјалистичкога правца у науци и философији, писац „снаге и материје“ („Kraft und Stoff“), написао је једну козерију, коју ради њезине интересности и поуке доносимо ево и у српскоме руху.

* * *

Како оно пјева Шилер о срећи бити славан?

„Највећа је слава права,
„мимо свако наше благо!
„Нека т'јело крије трава,
„ув'јек живе име драго!“

Па ипак не могаде слава његова имена запријечити, и велики пјесник бјеше присиљен вас свој вијек провести у великој невољи живећи у Вајмару у биједноме кућерку, да наскоро, како се упокојио, не могоше људи оно мјесто наћи, гдје су ноћу — а бјеше ѝзмâгâ — предали његово измучено тијело опћој матери земљи. Ни једанпут не могаде задовољити своје големе чежње и походити земљу вјештине и класичности. Како ганутљиво јечи туга, која тишташе пјеничко му срце:

„ох, из ов'јех удолина,
„што их влажна магла скрива,
„изиђ' из т'јех увалина
„била би ми срећа жива“.

Да је он дајбуди само стотинити или тисућити дио имао у руци онога, што је позније употребљено у славу имена његова, можда би нам што веће иза себе оставио, или би бар могао угушити у првом зачетку клицу болести, која му је подмуклице у суморном сјеверном поднебљу прије рока и прије времена нити живота за увијек пресекла. Ал' такав је жали боже свијет! Што има не умије да цијени, и учи се истом цијенити, кад то изгуби. Шта помажу сад несрећном пјеснику камените споменице, што му их поставише, шта ли друштва и закладе, што се посвећују успомени његовој, шта ли своте, што се троше у славу имена његова! Какав ужитак или корист има он од онога добра животнога, што га каза највећијем, од посмртне славе своје? Баш најзнаменитији духови морају се редовито задовољити овом загробном славом, јер су понајвише својијем мишљењем и осјећањем пред својијем временом тако далеко испредњачили, те их сувременици мало или готово никако ни не разумију, све док епигони не узмогну познати њихну праву величину. Требало је ето неколико вијекова, док смо Шекспира, највећег пјесника, познали у правој свјетлости његовој. Једини он сâм знадијаше за то и љуто га је морало бољети на души, што сувременици његови о томе мало или готово ништа ни не слуте, и сувише то, што онај сталеж, коме он припадаше, свиколици зло презираху.

„Ни мрамор никад, златан монумент
„преживјет' неће пјесме ове, знај;
„и већа слава, виши ти је сјај
„нег' мртав ками, груби елемент.
„Нек се лије крв; нека руши рат
„и дивне дворе, споменике, све,
„ал' славу твоју, чувен глас ти, не,
„ни челик не мо'ш, нити ватра кад.
„Ни сама смрт, ни заборав клета
„теби не пр'јете — слава је трајна,
„док људи има, живота бајна,
„до страшњег суда, до краја св'јета.
„И теби докле осуду зборе,
„пјесме ти моје бесмртност творе.“

И ако су ове поносне ријечи на некога другог а не на самога писца управљене, оне би то на пошљедак могле пунијем правом бити, и оне су се на успомени великог пјесника обистиниле на један начин, који сва његова предсказивања истином чини. Сувремени је свијет наравно, како рекосмо, једва слутио о његовој правој величини, те тако ми до дан данас ништа утврђено не знамо о удесима његова живота.

Кад је дакле тако посмртна слава истина бог велике цијене добро, али за онога, чија је, без икакве вриједности, једва се може о слави за живота што боље рећи. Без неколико веома ријеткијех срећнијех изузетака може се, не претјерујући, казати, да слава више терети него што усрећава или весели. За што слава не чини човјека срећнијем? пита већ Шекспир и одговара згодно: „Јер завист не да.“ И заистину, редомице свакога онога, који се уздигао изнад осредњости или изнад велике гомиле, завист, злоба и клевета прогони отровнијем зубом и довољно је јака, да му живот очемери и да сам прокуне своју рођену славу.

Али и опрека је зависти или ти дивљење једва од мањијех злијех пошљедица. Како ли све не досађују славну човјеку његови обожаваоци или поштовачи! На његову столу гомилају се из дана у дан снопови писама, на која он сва мора одговорити, ако неће да буде неуљудан, или да своје поштоваче непријатељима гради. Понајснопшљивији је међу овијем писаралима прости обожавач, који једино хоће своје осјећаје да искаже. Ну куд и камо су многобројнији они, који са својијем великијем поштовањем вежу и своје жеље. Један хоће автограф, други фотографију, трећи листовну биљегу, четврти мољака за књигу, пети жели разјашњење о мјесту њему неразумљиву у адресатовијем списима, шести је тамо у књизи нашао противуријечја и нетачности, седми је увјерен, да се његови приговори не смију одбацити. Осми хоће новаца, девети посредовања код накладе за написану књигу, десети препоруку или пред-

форината давати за десет година. Поклонимо се пред толиким родољубљем па радимо тако исто, ако не ћемо да нас проклиње потомство и да се пред садашњошћу обрукамо, да нисмо могли пригрлити оне српске школе, којима прети опасност.

Нека сви родољуби врше своју дужност, те тада не ће молба будимског епархијског одбора остати глас онога, који вапије у пустињи!

Ајакс.

Глас из Србије.

☐ **Београд,** 16. јануара 1896.

Историја последњих дана има да забележи само радосне догађаје и светле појаве. Архимандрит Дионисије, Србин Босанац именован је за митрополита Рашко-призренскога, и као што сам вам јуче телеграфски јавио, већ се спремио на пут у Цариград, на посвећење. У читавој Србији, а особито у Београду влада због тога свечано расположење, да и не говоримо о Призрену и пространој епархији призренској. Многе депутације, па чак и из старе патријаршије, из Пећи, дошле су, да испрате свога новог архијереја на посвећење. Људи, који су били на скопљанској станици, кажу, да је тада било преко пет стотина изасланика из епархије!

Што је наша ствар победила, има се приписати сложном и енергичном заузимању Србије и Црне Горе и народа епархије, а особито Призренаца, који су изјавили у Цариграду, да ће сваког архијереја Несрбина протерати. И ако је ишло врло тешко, наша је ствар и дипломација ипак победила. А и било је време, да се наше ствари у оним крајевима у ред доведу, јер је патила и црква и школа.

Но треба знати, да је ова победа наше ствари и дипломације први корак на путу, којим ће се од сада наша праведна ствар легалним путем заштитити. —

Читали сте, како је наш нарочити изасланик ђенерал Милован С. Павловић дочекан у Црној Гори. После састанка нашега краља и кнеза Николе, на погребу цара-миротворца у Петрограду, било је само питање времена, када ће нестати и оних ситних диференција између српских дворова. Овим ће се путовањем ђенерала Милована утврдити стално пријатељство и братски односи српских дворова, за које многи мисле, да ће достићи врхунац у сродничким везама, које би везивале Обреновиће и Његуше.

О специјалној мисији ђенераловој може се разно судити и комбиновати, но једно је сигурно, да је већ сам овај пут по себи, за који вам сигурно могу тврдити, да је предузет тек са знањем Русије, доказ, да је између српских дворова нестало сваких несугласица, и да је ухваћено за сада право и искрено пријатељство и братство, а будућности остављамо, да та веза ојача и још боље утврди. А што је најглавније, ови прави братски односаји између српских дворова, морају најповољније реагирати на нашу народну ствар. Шта је кадра да учини заједничка акција Србије и Црне Горе, потпомогнута Русијом, то смо се и последњих дана имали прилике да уверимо. —

У американскоме часопису „Филаделфијском Телеграфу“ изишао је опет чланак нашега познатог пријатеља, чувеног новинара и либерала, Адолфа Смита, у коме говори о Србији и о Српству, одговарајући познатом Норману. А треба знати, да је г. Смит истом написао познати свој одговор у „Дели Кроникл“ због оних испада „славнога“ Нормана. Ви тај чланак не бисте могли донети у целини, због ваших штампарских прилика, али вас могу уверити, да је чланак прожман онаком симпатијом према Српству, каковом одише и све оно, што су о нама до сада писали толики и толики великани рода људскога. Сви они, који очајавају о будућности српској, требало би да прочитају овај чланак, па да виде како је један син великога енглеског народа испуњен бесконачном надом у будућност српску!

Изузевши фамозногa Нормана, у опште се примећује, да страна штампа почиње опет често и веома симпатично да пише о Србији и о Српству. Ту је скоро изишла веома интересантна и ласкава једна брошира о Србији, а из пера једног уваженог Француза. О њој ћу вам и о чланку г. Смита опширније писати. Шта више не давно су и најугледније холандске новине донеле веома симпатичан чланак о Србији, са жељом, да млади Холандези иду у Србију и Холандија ухвати што јаче свезе са том богатом и интересантном земљом — како рекоше — и тим јуначким и даровитим народом. Шта више и сами су енглески листови почели да пишу другим тоном о Србији. од како је г. Чедомиљ Мијатовић држао пред најодабранијом публиком, у лондонској трговачкој комори, предавање о Србији и трговачким везама Србије с Енглеском.

У осталоме, ја вас могу уверити о две ствари, које нас могу испунити радошћу. Наша влада намерава, да реорганише наш прес-биро на широј основи, како би стран свет од сада био обавештен о нашим стварима и интересима онако, како се радило, док је на челу прес-бироу стајао Матија Бан. А друга је вест, да неколико страних научника светскога гласа спремају на страним језицима велика дела о Србији и о српскоме народу, од којих на једно, монументално дело о Србији на енглеском језику, као да нећемо дуго чекати. —

Унутрашња политика даје се сада карактерисати овако: напредњаци раде у својој скупштини, радикали се спремају на активну опозицију, а либерали чекају своје време. Иначе вам могу толико јавити, да се јако ради на војној опреми. —

Овај ћу вам допис навршити једном интересантном новином из Цариграда. Ово се дана венчала тамо гђца Марија, ћерка нашега цариградског посланика дра Владана, с једним богатим, младим грчким банкаром То је био прави источњачки сјај. Младенце је венчао сам патријарх цариградски Антим са свима члановима Синода; кум је био црногорски посланик г. Митар Бакић, у заступству правога кума, оболелога посланика Русије, г. Нелидова, а стари сват посланик Румуније г. Митиленеу. Црквеноме су обреду присуствовали сви амбасадери и посланици у Цариграду. Султана су заступали нарочити изасланици, његови дворски великодостојници, који су невести од султана донели честитку и драгоцену гривну — прави дар Падишаха. После црквенога обреда био је свечани обед у српскоме посланству. коме је председавао патријарх Антим. Краљ Александар од Србије и краљ Ђорђе од Грчке телеграфски су поздравили младенце.

Него вас ће можда већма занимати вест о опозивању дра Владана из Цариграда. Но о томе други пут.

Нови Сад, 17. јануара 1896.

— **Мађарско политичко примирје пало у бунар.** Ваљда никад није било већег политичког пораза, него што га је гроф Алберт Апоњи претрпео с предлогом, да за време т. з. миленијске прославе престане партајска борба. Гроф Апоњи сигурно још није сазнао барона Банфија и његове мамелуке, кад је могао помислити, да ће владиновци учинити какве уступке, па ма то било и у интересу угледа мађарског „миленијума“.

Министар-председник барон Банфи, по инструкцији из либералног табора, примио је врло сухо Апоњијеве предлоге. Да богме да то није могло остати без реакције од стране грофа Апоњија и његове странке, тако да „Treuga Dei“, о којој је Апоњи сањао, оде у ветар, и племенити гроф не може сада доста да се накаје, што је тако натрчао. Владиновци пак задовољно тару руке.

Да поправи своју погрешку и да се бар колико толико освети Банфију, Апоњи је намеран, да са својом странком још енергичније продужи опозицију против данашње владе и система.

И тако дакле нема ништа од „божијег примирја“, које је гроф Апоњи „ad majorem Hungariae gloriam“ хтео да оствари. Место „божијег примирја“ дође на дневни ред мађарског јавног живота — мађарска папама, о којој се сада води жива дебата у мађарском сабору.

Политички преглед.

— **Угарски сабор.** Заступничка кућа је наставила прорачунску дебату код ставке „жупани.“ Заст. Отон Херман предлаже, да се ревидира закон о инкомпатибилитету, да званичници или посланици не могу учествовати у подузећу, које држава потпомаже, а они, који већ учествују у каквом подузећу, имају за два месеца напустити или мандат или подузеће, и да се поднесе списак оних посланика, код којих је случај инкомпатибилитета. — Заст. Штретер протестује против сумњичења, што се баца на све жупане, а тако исто се ограђује против тога, да се цела владина странка беди корупцијом. Штретер је толико био ревностан у одбрани владине странке, да је против Полоњија, који је напао читаву владину странку поводом Миклошеве афере, употребио један непарламентаран израз, због ког га потпредседник Телеки упути на ред. — Заст. Барта прима предлог Чакијев и предлаже, да један одбор, који би се састојао из 15 лица, испита све случајеве инкомпатибилитета. — Макфалвади држи, да је предлог грофа Чакија одоцнио; међутим прима Бартину резолуцију и предлог О. Иванке, да се укине пензија вел. жупанима. — И гроф Алберт Апоњи је за Бартин предлог. Гроф Апоњи је одавно противан установи вел. жупана онаковој, каква је, а сад је без околишења изјавио, да је мађарско чиновништво престало бити независан део мађарске интелигенције, већ се изопачило у просто средство силе. Читав говор Апоњијев је показао, да племенитом грофу није више ни на крај памети позната „Treuga Dei“ с којом је тако насео. — Пошто су говорили још Пазманди и министри Перцел и Влашић, завршена је седница. —

И седница од 16. (28.) о. м. протекла је у дебати око познате афере бив. вел. жупана Миклоша. Министар Данијел, рефлектујући на говор заст. Хермана, који је тврдио, да је цела влада одговорна за концесију, дату Миклошу, изјављује, да је само он одговоран. Признаје, да је дозволио, да се мост на Шају, који је требао бити гвозден, замени дрвеним, и с тога је акцијски капитал смањен са 40.000 фор. Свакако је, вели министар, требало тај капитал смањити са 60.—70.000 фор., али министар није хтео, да се ствар с концесијом, због тако релативно мале своте (!!), одуговлачи. И министар је у свом говору осудио Миклоша али одбија од владе сумњичење, као да је она хтела, да потпомогне неморално дело. — Херман повлачи своју резолуцију. — Пошто су говорили још Варади и Кошут у прилог Бартину предлогу, завршена је седница.

— **Бугарска.** Питање о прелазу принца Бориса у православље задаје принцу Фердинанду ужасне бриге, те мора да иде у Рим да тражи у папе савета. Но и бугарској влади је то питање постало врло непријатно. Министар-председник Стојилов се поуздао у Кобургово обећање, те се јако ангажовао у ствари тог много вентилираног прелаза, не рачунајући, како та ствар може да испадне. Русија се по свој прилици неће задовољити само прелазом принца Бориса, а кад би овај прешао у православље, онда би Кобург навукао на себе гњев папе Лава XIII., а то би било најгоре по принца Фердинанда, који сада уплашено трчка између Беча, Рима и Париза, да тражи савета, како да се извуче из теснаца. Стојилов се дакле затрчао, кад је онако свечано обећао, да ће принц Борис ускоро прећи у православље, те сада хоће са целим кабинетом да одступи. С тим се доводи у свезу и долазак Петка Каравелова у Софију.

— **Крунисање руског цара.** На крунисању руског цара Николаја II. заступаће француску републику генерал Сосје и Боадефр и адмирал Жилбер.

— **Министарска криза у Румунији.** У Румунији је изненада настала министарска криза. Владин посланик Епуреску напао је министра иностраних дела Флеву. Овај је одмах изјавио, да подноси оставку, напусти министарску столицу и седне међу посланике. Министар-председник Димитрије Стурза је изјавио, да ни он, ни остали министри нису солидарни с Флевом. Краљ Карол примио је већ оставку Флевину. У политичким круговима се држи, да је услед овог догађаја пољуљан кабинет Стурзин, јер Флева је човек оо јаког утицаја и великих свеза, те неће пустити на миру Стурзу, који га је ма цедилу оставио.

— **Енглеска и Мисир.** Лабушер је изјавио пред једним дописником француског листа „Голоа“, да Енглеска почиње да мисли о том, да изиђе из Мисира. Ни енглески повереник у Мисиру, лорд Кромер, ни маркиз Сализбери нису непријатељи том плану. Хоће се, да Мисир буде тако исто неутралан, као и Швајцарска.

Позив на претплату.

Крајем прошле године навршио је „Браник.“, у име божије још једну годину свога опстанка, а с почетка ове године наступила је нова претплата.

Умољавамо наше поштоване претплатнике да би своју претплату благовремено обновили, како не би било прекидања у шиљању листа.

Цена „Бранику“ остаје стара. „Браник“ кошта:

На годину . . . 12 фор. или 30 дин.
На по године . 6 фор. или 15 дин.
На четврт године 3 фор. или 7½ дин.

А може се претплатити и месечно. Месечно стаје „Браник“ 1 фор. или 2½ дин.

Претплата се шаље поштанском упутницом на Администрацију „Бранка“.

У Н. Саду, 2. (10.) јануара 1896. г.

Издаватељство и уредништво „Бранка“.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 17. јануара 1896.

— **Епархијски школ. одбор бачке дијецезе** имаће своју редов. седницу у петак 19. (31.) јануара о. г. после подне у 3 сата. — Дисциплинарни школски одбор ове епархије имао је своју седницу јуче, у уторак 16. (28.) јануара о. г.

— **Српски учитељски конвикт у Н. Саду** разаслао је друштвене обвезнице многим повереницима на растуривање по народу с роком до краја 1895. г.

Умољавају се повереници, да изволе до Три Јерарха о. г. поднети извештај, или послати новце о предатим обвезницама. Који мисле, да не могу у свом месту или околини растурити обвезнице до тог дана и доцније, нека изволе вратити обвезнице.

— **Костимована игранка**, приређује се у недељу 16. (28.) фебруара 1896. у дворани го-

---

говор за своје дјело, једанаести шаље дебеле рукописе на проучење. К томе долазе безбројне накрснице („крстоплети“) сваке руке са свијем могућијем молбама и захтјевима, које сваке недјеље напуне двије велике котаре за папир, јер скупљачи адреса стављају име славног човјека у прву линију. На пошљетку пролазници, који нијесу могли пропустити прилике, а да пролазећи мјестом не познају лично славнога човјека, и којијема опет мораш жртвовати својега драгоцјеног времена, или колеге од заната, који попутнину просјаче. Али при томе не смије пећеника никад изневјерити хумор, ако неће да га изнесу на глас као одвратна и досадна човјека. Згода за непредвиђени издатак новца по себи се разумије, да има доста, јер свако опћекорисно или добротворно предузеће, сваки предавач (Vorleser) или сваки давалац концерта и т. д. најприје закуца на врата славнога човјека. Људи се без славе умију досаднијех молилаца ратосиљати, јер им рекну: „Ви се с тијем морате обратити на Н. Н.-а, то је управо човјек за то.“

К томе долазе велика, лична разочарања, што их је приредио славни човјек онијема, који га имају прилике први пут видјети, и то по морању или против воље своје. Јер већина људи представља себи такога слављеника као неко другојачије биће, које својом спољашношћу већ одаје унутрашњу вриједност и својом личношћу мора на гледача импозантно да дјелује. Њихово поштовање пред човјеком обично опада у истоме степену, у којем он овијем замишљенијем захтјевима или очекивањима не одговара.

Ну овај осјећај добија своју праву снагу истом онда, кад славни човјек из ускога круга своје породице и својијех најближијех познаника ступи у туђу околину. Он вјерује, е је свијет његовом славом испуњен толико, да му је име у кругових образованијех људи његове или и странијех земаља добро познато. Али како се јако изненади, видјевши, да једва десети или двадесети човјек за његово име знаде, а од оног, што је он учинио у интересу вјештине, знаности или човјечанства, нешто истом познаје! Само онај, који је високијем грађанскијем или политичкијем мјестом или необичном личном појавом досежан оку велике већине, смије на њезино допадање и признање рачунати, док права заслуга попут љубичице скровито цвјета и редовито истом доброчинствима, што их даде потоњијем нараштајима, сиже до опћега признања.

Па и у својем боравишту или у кругу своје најближе околине не налази славан човјек дужнога признања и пажње према мјери оне познате, ама често обистињене пословице: nemo propheta in patria — нитко пророк у отаџбини својој.

стионице „код Јелисавете“ у Новом Саду у корист „новосадског филијала друштва црвеног крста у земљама св. круне угарске“, који стоји под највишим покровитељством њихових величанстава. — Улазна је цена: 1 фор. 50 нов. од особе. — На забави суделоваће војничка музика 70. пешачке пуковније барона Филиповића. — Нико није обвезан да дође у костиму. Улазнице могу се у напред добити у трговини друштвеног благајника г. Д. Коде, у посластичарници г. Ф. Хајека (наследника П. Шула) и г. Ф. Петермајерке, и у вече на каси. — Погледом на добротворну цел примају се и добровољни прилози с благодарношћу. — Почетак у 8 сати у вече.

— Српски **патријарх Георгије Бранковић** вратио се у понедељак брзим возом из Будимпеште у Карловце. О резултату његова путовања у Будимпешту доносимо на челу данашњег броја нашег листа телеграм од врло поузданог извештача нашег из Будимпеште.

— † **Јосиф Фалта**. У недељу у очи наше нове године преминуо је у Сарајеву у земаљској болници, после дугог боловања од сушице, **Јосиф Фалта**, академски сликар и професор цртања у великој гимназији и учитељској школи сарајевској, у 33 ој години млађаног века свога. Покојник је тек почетком ове школске године наступио био своје деловање као наставник у Сарајеву. Покојник беше родом из Руме у Сему. Свршио је гимназију и положио испит зрелости у Новом Саду с одличним успехом. Још као гимназиста показивао је ванредна дара и воље за цртање, па је после свршених гимназијских наука изучавао сликарску уметност неколико година на сликарској академији у Бечу, а за тим у Минхену. За време свога школовања на сликарским академијама добијао је од „Матице српске“ стипендију из задужбине Христофора Шифмана, коју су пре њега уживали садањи славни сликари Паја Јовановић и Урош Предић. У прерано преминулом покојнику изгубила је наша сликарска уметност спремна и даровита уметника, који би много привредио у струци сликарској. Његових радова било је у неким нашим календарима, у „Viencu“ и још неким илустрованим листовима. Његова смрт опет је тежак и осетан ударац за нашу просвету и уметност. Покојник беше љубазан, пријатан и честит човек, те је свуда био омиљен и поштован. Сахрањен је 1. (13.) јануара на кошевском српском православном гробљу у Сарајеву, оплакан од своје уцвељене сестре Јелене Тутићке и супруга јој Јелесије Тутића, одветничког перовође из Митровице, а отпраћен од наставничког особља гимназије и препарандије и многобројног народа и ученика својих. Нека му је вечна и светла успомена у народу нашем!

—р—

— **Јенков рад у Народном Позоришту**. Г. Даворин Јенко, члан Српске Краљевске Академије Наука и Уметности, и капелник и композитор Кр. Срп. Народног Позоришта, навршио је сад првога јануара двадесет и пет година свога рада и службе у Народном Позоришту.

Д. Јенко својим многогодишњим радом заслужио је, да се сад, после двадесет и пет година, помену његове композиције, којима је обогатио музичку грану позоришнога репертоара. Ово су комади, за које је Јенко компоновао музику у току ових двадесет и пет година: „Маркова Сабља,“ с Народном Химном и увертиром, „Благо цара Радована,“ „Четири милијуна рубаља,“ „Задужбина,“ „Ђидо“ с увертиром, „Мерима,“ „Девојачка клетва“ с увертиром, „Јурмуса и Фатима“ с увертиром, „Крв за род,“ „Прибислав и Божана,“ „Живот за динар,“ „Потера“ с увертиром, „Три светла дана“ с увертиром, „Ванда,“ „Видосава,“ „Кнез Доброслав,“ „Милош у Латинима,“ „Српске Цвети,“ „Сликар,“ „Слободарка,“ „Паланчанске новине,“ „Врачара,“ „Сеоска Лола,“ „Роберт Ђаво,“ „Доктор Окс“, „Кућна капица,“ „Женски рај,“ „Две сиротице,“ „Радничка побуна,“ „Моје мезимче,“ „Јованка од Арка,“ „Дон Цезар од Базана,“ „Ђаво у срцу,“ „Поручик Рајф,“ „Роб,“ „Чича Томина Колеба,“ „Две невесте“ и „Мраморна срца.“

Д. Јенко може се заиста дичити и овим својим радом у Народном Позоришту, а наша публика сећаће се вазда с хвалом његових лепих композиција, које су се са своје топлине и лепоте популарисале и разнеле свуда по Српству.

— **Дочек генерала Павловића у Црној Гори**. Изасланик краља Александра, генерал Павловић, стигао је, као што јависмо, на Цетиње, где је сјајно дочекан. Кнез Никола је назебао на Богојављење, те је с тога 10. о. м. кнез примио генерала у приватној аудијенцији и позвао га на породични обед, а лицем на св. Саву примио га је кнез у присуству кнежевића Данила и Мирка и свих дворских великодостојника у свечаној аудијенцији. Генерал Павловић, кога је кнежевић Данило увео у собу кнеза Николе, који се још не осећа добро, предао је кнезу својеручно писмо краља Александра и знаке реда св. Саве I. степена. После аудијенције представљен је генерал и кнегињи Милени. У вече тог истог дана био је у кнежеву двору свечан ручак, на коме је присуствовао и руски заступник Аргиропуло. Наздравило се краљу Александру, кнезу Николи и руском цару Николи II., а музика је свагда свирала дотичну химну. Кнез Никола одликовао је генерала Павловића великим крстом Данилова реда. — У Подгорици је генерал Павловић такође одушевљено дочекан; тамо му је у почаст приређен сјајан банкет на коме је наздрављено краљу Александру и кнезу Николи и војсци Србије и Грне Горе.

— **Самоубиство**. У Загребу се догодило 15. (27.) о. м. сензационо самоубиство. Подградоначеоник града Загреба и бивши председник српске црквене општине загребачке, Милан Станковић, убио се тог дана из пушке. Станковић је важио као врло имућан човек, али се, како се говори, упустио у берзанске спекулације, у којима је изгубио велике своте, те га је то нагонило, да сам скрати себи живот. Вест о овом самоубиству изазвала је силно изненађење у целом Загребу, јер се држало да Станковић нема никаквих брига. Од оца свог наследио је Станковић, како „Србобран“ јавља, леп иметак, од кога је имао 35.000 фор. годишњег прихода и био је у скоро свима загребачким новчаним заводима, осим у српској банци, у којој није имао ни једну акцију. У финансијска се подузећа радо упуштао, али несретно. Кад се чуло за самоубиство, одмах је пријављено преко 60 000 ф. меничних потраживања, али се говори и о ангажманима од преко по милијуна форината. „Agramer Zeitung“ хоће да зна, да се Станковић убио зато, што је мислио, да неће испасти по њега добро једна афера, с којом се суд части бавио. Но то није вероватно. Познато је да је држање Милана Станковића као председника српске црквене општине загребачке за време познатих хрватских демонстрација против српске цркве и заставе, наишло на одлучну осуду загребачких Срба, услед чега је Станковић морао дати оставку на председништву. Станковић је био посланик на хрватско-славонском сабору и на нар. црквеном сабору нашем у Ср. Карловци. - О појединостима самоубиства доносе „Народне Новине“ ово: „Неколико минута пре 9 часова зачули су госп. Иво Хац, шурак, и слуга г. Станковића, у предсобљу пред спаваћом собом г. Станковића у његовом стану у првом кату Хацове куће на Јелачићевом тргу силан прасак из пушке. Они похиташе у собу и нађоше пространце у соби госп. Милана Станковића, где лежи на поду сав у крви. Крв је млазом цурила из десне слепочице. Станковић је био без свести, а неколико је минута затим и издануо. Четврт сата пре самоубиства био је код Станковића у соби његов слуга, те га је нашао, како се одева, а на његов упит би ли му донео доручак одговорио је Станковић, нека му слободно донесе, на што се је слуга удалио. За то време је Станковић скинуо са зида Лефоше,-двоцевку пушку, набијену са срнећим оловом, ставио се у предсобљу пред спаваоницом међу два ормана, на један орман притиснуо кундак пушке, а на други се орман сам наслонио, те наперив цев пушке у десну слепочицу, убио се једним метком и пао изван ормана на пушку. Чим су госп. Хац и слуга разабрали ужасни призор, дозвали су лечника дра. Спанера, а за час стигли су такођер лечници др. Радовац и др. Винклер, који су међутим могли још само смрт констатовати. Да се Милан Станковић на овај чин већ дуже приправљао, суде одатле, што је пре месец и по дана дао набити ону пушку са срнећим набојима, те наложио слузи, да набиту пушку стави између оне два ормана, јер ће ићи у лов на срне, премда је познато, да он није био ловац, те се није бавио оном забавом.“

— † **Петар Драгишић**, парох рујевачки и прота костајнички, преминуо је у прошли понедељак у Рујевцу, а у 78. години живота. Лака му црна земља и вечан спомен!

— **Светосавске беседе**. Осим до сада већ објављених светосавских беседа одржане су, како видимо из стиглих програма, таке беседе још у овим српским местима: у Книну (Далмација), у Сарајеву, у Бугојну, у Белој Цркви, у Горњем Карловцу, у Осеку, у Вршцу, у Госпићу, у Загребу и у Стоцу (Херцеговина).

— **Посао на оправци катедралне цркве у Пакрацу**, која ће сада бити један од најлепших, ако можда не баш и најлепши међу светим храмовима нашим у карловачкој митрополији, знатно је напредовао, али због јаче зиме сада обустављен, док време мало не отопли. Међутим су складна звоно подигнута на обновљену кулу, па су дивним својим звуцима раздрагавала душу и срце побожнога православног српског народа у Пакрацу и у оклици, кад је о Божићу и св. Богојављењу високопреосвештени г. епископ Мирон, у малој црквици св. Илије жртву Богу приносно и с народом својим, колико га је у цркву могло стати, Богу се молио. За сада се мисли да ће освећење обновљене цркве моћи бити тамо по Ускрсу, па се тамошњи православни Срби већ сада спремају, да дан освећења краснога тога храма што достојније и свечаније прославе.

— **Признање на самртничкој постељи**. Пре неки дан умр'о је у Јабуци тамошњи бивши кнез Ђорђе Ранисав. Кад је видео да му је мрети, позвао је свећеника те му се исповедио. И замислите какав је терет носио овај грешник на својој црној души! Пре петнајест година, вели, убио је у друштву са једним ту скоро умрлим, најбогаљег газду из места и похарао га. Суд је осудио другу двојицу на вечиту робију који и данас испаштају невино у затвору. Ово је пред сведоцима исказао и одмах је умр'о. Суду је овај исказ саопштен. Какво изненађење за оне невине људе, што већ 15 год. чаме!

— **Панчевачка срп. занатлијска добротворна и просветна задруга у Панчеву** приређује у суботу 20. јануара (1. фебруара) 1896. у дворани код „Трубача“ своју прву редовну забаву са игранком „у корист своме фонду.“ Распоред: 1. „Зора“ мешовити хор од Д. Јенка. 2. Пијаница. Шаљива игра у 2 чина с певањем, по немачком од Ђурковића 3. Два оца. Шаљива игра у 1. чину, по немачком од Ђурковића.

Новости са стране.

— **Шаховска игра у Русији**. У Петрограду још траје утакмица на шаху између четири најбоља шахисте на свету: Штајница, Пилберија, Ласкера и Чигорина. (Прва двојица су Американци, Ласкер је Енглез, а Чигорин Рус). Поводом тога доноси „Петербургская Газета“ занимљиве податке из историје шаховске игре у Русији.

Још у XVI столећу Руси су јако волели ту игру. Тако је један пољски посланик 1581. писао из Москве кући: „Руси играју врло умно и страсно на шаху; они су у њему тако далеко дотерали, да се, по моме мишљењу, други народи не могу с њима у том мерити“. На руском двору шах је била омиљена забава. Зна се, да је цар Иван Грозни, кад је био добре воље, играо шаха и учио тој игри и свог доглавника Маљуту Скуратова. Пољски краљ Сигисмунд, кад се бавио у Русији, играо је шаха с бољарима: Михајлом Салтиковим, Фјодором Ивановићем Метиславским и кнезом Иваном Куракиним. Салтиков је добио на шаху од краља неколико хиљада дуката. За време цара Фјодора Алексијевића (1676.—1682.) истакао се као особит играч на шаху Леонтије Тапкин Овај је био неко време у Варшави заступник царев; као таковом заљало му је ићи на крунисање краља Јована Собјеског у Краков. Али није имао доста новаца, јер је ужасно трошио. „Само да ми се с ким играти шаха“, говораше Тапкин једном свом пријатељу Пољаку. Овај упозори Тапкина на неког грофа Лудвиговског, доглавника Собјескова а богата великаша лвовског, који је ванредно волео шаховску игру. Тапкин и Лудвиговски се почну играти; играли су дан и ноћ. Најпосле Лудвиговски изгуби до 60.000 јутара земље од свога грдног имања близу Варшаве. Ту је земљу Тапкин одмах сутра-дан продао. — Адмирал Фјодор Апраксин за време рата Петра Великог с Карлом XII. провађао је све своје слободно време при шаху. Играо се с грофом Головкиним и Сафировим, и то редовно за велик новац. Апраксин је однео Сафирову и златну дувањару, што је овом поклонио цар Петар Велики. На двору царице Катарине II. беше шах такође омиљена игра. Дворски драгуљар Позје вели у својим белешкама, да је Олсуфијев, држ. тајник Катарине II., изгубио у игри с енглеским послаником на петроградском двору партију, коју су играли за 5000 рубаља. Сам Пађомкин радо се играо шаха и научио је тој игри и једну своју милосницу, грофицу Брањицку. Год 1796. дође у Петроград шведски краљ Густав IV., и њему у почаст приреди гроф Александар Строганов великолепну част, на коју дође и царица са својим краљевским гостом. Међу осталим забавима приреди Строганов у парку свог дворца шаховску игру са живим фигурама. На великом пропланку беху 64 поља покрита зеленим и жутим квадратима и на њима слуге, одевене у средњевечно одело зелене и жуте боје. Живе фигуре те постављене су на места онако, како игра захтева. Игру су руководили Лав Наришкин и гроф Остерман. Забава та била је врло оригинална и веома се допала високим гостима грофа Строганова.

— **Лажне сребрне форинтаче**. Из Будимпеште јављају, да су тамо у промету лажне сребрне форинтаче. Фалзификати имају број године 1888. а тешки су само 10 грамова.

— **Дар дипломатама**. На молбу заједничког министра иностраних дела дозволио је уг. министар финансија 25 бесплатних карата за лов чановима дипломатског кора. — Сироте дипломате, не могу да плате 12 фор. за лов! Тако је то у нашем свету, богаташима се даје цабе, а од сиротиње се без изузетка наплаћује.

— **Војници и „цивили.“** У Унгвару, као што „П. Напло“ с резервом јавља, догодила се чудна борба. На тамошњој тоциљарци тоциљоа се један ц. и кр. официр с неком женском. Један гимназиста у тоциљању падне пред њима, те свали и женску. Официр подигне женску, па онда и ђака, али овоме, као „радош“, пришије неколико ћушака. Други дан ђаци се скупе, дочекаше официра узвицима: „Абцуг Немет!“ Официр на то заповеди неколицини војника, да повијају гимназисте. Војници тако савесно извршише наредбу свог официра, да су два ђака на смрт рањена, а има их више, којима су добро нажуљена леђа. — Против официра је покренута истрага.

НОВИЈЕ.

Цетиње, 16. јануара. Изасланик српског краља Александра, ђенерал Павловић, који је ово дана био на Цетињу, отпутовао је јуче с Цетиња у Београд.

Рим, 16. јануара. „Агенција Стефани“ тврди, да је папа рекао бугарском кнезу Фердинанду, који је код њега на аудијенцији био ради прелаза кнежевића Бориса у православну веру, да тај чин никако не одобрава. Кнез Фердинанд је данас из Рима отпутовао, претрпевши потпун пораз.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника.“

Ст. Пазова, 17. јануара. (Од нашег извештача.) Наш врли парох Стеван Шимић ноћас умр'о. Сутра ће бити погреб.

* * *

Будимпешта, 17. јануара. У данашњој седници заст. куће Људевит Ола и оштро претреса скандалозну аферу са вицинално железницом бив. вел. жупана Миклоша. — Председник опомиње посланике, да не говоре с алузијом на извесне особе, него у опште. Није умесно употребљавати такове изразе, из којих би се могло закључити, као да они, који су добили претходну концесију за градњу вицинално железнице, врше прљав или сумњив посао. — Министар трговине Данијел се потпуно слаже с речима председниковим. — Заст. Венијамин Борош не прима ни један од поднесених предлога, јер примити ово, значило би шкодити развитку железница. — Вајаи прима све предлоге, а Хорански прима Чакијев предлог с допуном Николе Барте. — Министар правде Ердељи сматра за излишан предлог заст. Карла Салаија, да се боршодска ствар уступи државном тужиоцу на даљи поступак, јер у закону су обележени случајеви, у којима ваља повести истрагу. — Карло Салаји повлачи натраг свој предлог, јер је чуо, да је у ствари бив. жупана Миклоша заиста поведена истрага.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У четвртак 18. (30.) јануара: **„Досадан свет.“** Шаљива игра у 3 чина, написао Е. Паљрон, с француског превео М. Р. Поповић.

У суботу 20. јануара (1. фебруара) први пут: **„Хетман.“** Драма у 5 чинова, од Павла Деруледа, с француског превео Душан Л. Ђокић. (Г. М. Стојковић у улози Демида као гост.)

У недељу 21. јануара (2. фебруара) по други пут: **„Хетман.“** Драма у 5 чинова, од Павла Деруледа, с француског превео Душан Л. Ђокић.

Трговина.

Нови Сад, 17. (29.) јануара 1895. год.

Извештај семенарске радње Војина Јовановића у Новом Саду.

Јуче и прекјуче је наша пијаца била слабије посећена но досад. Довезла се рана примала и брзо се и продала. Цене се нису променуле ни код једног артикла. Тако се плаћало: Пшеница прва роба ф. 6.50; средња 6 ф. 35—40 нов. Наполица се недоважа. Кукуруз прва роба 3 ф. 60 средња 3 ф. 45—50 нов, Чинквантин 4 ф. 25—30 нов. Зоб 5 фор. 65—70 н. Јечам 4 ф. 10—20 н. Муар 6 ф. Вика (ланик) 5 ф. 50 н. Пасуљ бели 7 ф. 80 жути 6 ф. 70—80. Све од 100 кила.

—

Будимпешта, 16. (28.) јануара т. г. Пшеница је данас боље нуђена и ма да воља за куповање није бог зна каква била, ипак је продато исте око 15 000 м. ц. по старој цени. Највише се плаћало за потиску пшеницу 82 к. т. 7 ф. 35 нов. а најмање за пшеницу са стоваришта 76 к т. 7 фор. Раж плаћана на месту 6 ф. 35—6 ф. 45 н. Зоб се слабо тражила, те јој је и цена пала. Куповала се по 5 ф. 95—6 ф. 20 нов. Јечам такође слабо тражен. Кукуруза мало довежено и имаоци тражише за њега вишу цену, али се купци од куповања уздржаваше. За исти је плаћано 4 ф. 20—4 фор. $22^1/_2$ нов.

Термини: пшеница за пролеће 6 ф. 99 н.—7 ф., пшеница за јесен 7 ф. 18—7 ф. 19. н., раж за пролеће 6 ф. 34—6 ф. 36 н., кукуруз за мај—јуни 1896. 4 ф. 33—4 ф. 35 н. и зоб за пролеће 6 ф. 05—6 ф. 06 н.

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 17. (29.) јануара 1896.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 73 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 71 н.
Дукати од 20 франака	9. ф. 65 н.

Привреда.

— **Каква је била жетва у Аустрији 1895.** Аустријски министар за пољопривреду саставио је званичан извештај о прошло-годишњој жетви у Аустрији, у коме се вели, да је од 10, 636. 872 хектара ораће земље било засејано 6,365.131 хектар — а то је 60% од укупне ораће земље — са зрном, као што је: шеница, раж, јечам, зоб и кукуруз. По простору је било засејано: шенице 1,063.852, ражи 1,811.725, јечма, 1,193.570, зоби 1,949.632 и кукуруза 346 352 хектара. На овој површини родило је шенице 10,925.586, ражи 16,459.650, јечма 13,291.583, зоби 18,180.049 и кукуруза 4,769.600 мет. центи.

— **Переноспора у Крањској**. По званичном извештају се переноспера прошлог лета у Крањској тако намножила, да је од 10.836 хектара винограда већ 7.664 хектара заразила и већим делом уништила. Народ се боји, да му овај немио гост све винограде не уништи. И сам крањски сабор је прошле године на уништење переноспоре 27.000 фор. одредио, али све бадава.

— **Забрана увоза марве и меса у Турску.** Турска влада издала је наредбу, да се свеже и усољено месо, а тако исто и роба кобасичара а и жива марва и свињи само тако могу из иноземства у турску царевину увозити, ако се сведоџбом докаже, да су потпуно здрави и да нису из оних предела, у којима источна марвена куга влада. Пошиљке, које нису са оваким сведоџбама снабдевене још ће се са турске границе отправити тамо, одакле су послате.

— **Купљење костију и крпа забрањено.** Нема тога места, у коме по неки сиротан не зареди од куће до куће, да купи са сметишта кости и разне крпе, па их кашње продаје, те тиме и себе и своју породицу прехрањује. Што је које место веће. то се тим послом више сиротиње забављало. У престоници Угарске, у Будимпешти има таке сиротиње до 150.000 а зарађивали су на тај начин до 100.000 фор а сад ће сав тај новац пропасти у ђубрету, јер је министар унутрашњих послова, у дослуху са министром финансије, издао наредбу, по којој се пребирање костију и разних крпа са сметишта строго забрањује. Овај поступак министров лишио је многу сиротињу поштене зараде и проузроковао је код исте велико огорчење, тако да има изгледа, да ће се против ове наредбе повести реч и у главној скупштини будимпештанске варошке репрезентанције а и у саборници ће, на сваки начин, доћи до интерпелације.

†

Јавна захвала.

Свемогућем беше угодно да наше премило и нигда незаборављено првенче ћерку

Софију,

9. о. м. у 16. години свог млађаног века у своје окриље прими.

Приликом погреба наше премиле и незаборављене ћерке Софије указано нам је од стране п. н. грађанства редко саучешће, с тога се побуђени налазимо, да у првом реду изразимо срдалну захвалност високопречастној г. г. протојерејима Јефтимију Вукадиновићу и Димитрију Руварцу, као и пречастном госп. Симеону Арануцком капелану на њиховом свечаном и утехе пуном чинодејствовању. —

Не мање нека приме срдачну нашу хвалу и госпођица Иванка Стојковићева, која у пратњи г. г. Војина Вујичића и Јована Стојковића, круну носаше, те који су из пијетета према прерано преминулој били јој пратиоци до гроба.

Нашим милим рођацима г. г. Јовану Петровићу и супрузи му Александри, као и кћерима Милеви, Мари и Савети, који су мртвачки одар наше премиле покојнице венцем украсили, исто тако и госпођи Наталији Антонијевић и Даринки Стефановић, који су нам сви редко пожртвовање показали, нека им је овим наша вечна хвала изречена. —

Наш поштовани кум и кума г. Др Тоша Недељковић и супруга му Софија су нас не мање задужили, што су за успомену на своје кумче место надгробна венца новчани прилог на фонд сиромашних ђака дали, а тиме јој вечити помен приуготовили.

И славној српској црквеној певачкој задрузи изражавамо овим нашу срдачну захвалност, која је суделовањем својим овај тужни акт увеличала, исто тако и г.г. учитељима Вељку П. Петровићу и Душану Летићу на њиховом свечаном и лепом опелу.

Нека је и топла хвала г.г. трговцима, као и г.г. трговачким помоћницима, који су — уважавајући свога сталежа — нашу милу покојницу до хладног гроба носили и испратили, као и целом поштованом грађанству без разлике вере и пола, нарочито пак госпођама и госпођицама, које су многобројним присуством својим овај тужни спровод увеличали, те тиме нам сви скупа блага мелема нашим ојађеним срцима пружили.

Понаособ нека приме овим путем још и сви они најтоплију нашу захвалност, који су нам у нашим тешким часовима изразили своја саучешћа брзојавно, писмено или усмено.

У Земуну, 14. (26.) јануара 1896. г.

У име ожалошћене родбине:

Јован Ј. Јовановић,

Јулка А. Јовановић рођ. **Костић,**

28 1—1 родитељи.

Огласи.

Дражбени оглас.

Срп. прав. црквн. општина у Чуругу намерна је у својој цркви две певнице са столови, трон матере божије и трон владичански зготовити, без позлате и бојадисања. За исту израду одређује 3000 фор. а. вр. Према томе позивају се стручњаци ове врсте да поднесу скице у византиском стилу. Усвојена скица наградиће се са 5% горе означене своте. Изабрана скица подвргава се лицитацији на мањак, која ће се одржати 18. фебр (1. марта) о. г. — Скице ваља 4 (16.) фебруара о. г. долепотписаном председништву доставити.

Општина задржава себи право поверења.

Ближа условија сазнаће се на дан лицитације.

У Чуругу 2. (14.) Јануара 1896. год.

7 2—3 **Председништво.**

БРЕЗОВИ БАЛЗАМ Дра ЛЕНЂЕЛА.

Биљни сок, што тиче из брезовине, од вајкада је припознат као најизврсније **средство за улепшавање**. Овај балзам, препариран по упутству изналазачеву, има чудно дејство. **Ако се у вече намаже њиме лице или други делови коже, сутра-дан се скоро неприметно скидају мале крљушти с коже, која тиме постаје бела и њежна**, те настаје с ње највише болести, као **крпе** (Leberflecken), **матерњаче, црвенила на носу, саједака** (Mitesser) **и друге нечистоће**. Балзам чини кожу глатком и удаљује рапе, боре и **даје белу младу боју лица**. — Цена једној боци с упутством за употребу 1 фор. 50 н.

Др. Ленђелов сапун од брезовине

је најбољи и најтрајнији сапун, за кожу **нарочито** препариран, **комад по 60 нов.** Добија се у свакој већој лекарници, у Будимпешти и у провинцији.

Главно стовариште: 434 4—24

у лекарници Јосифа Терека,

Будимпешта, Király utcza бр. 12.

1. sz./II. 1896.

Kihirdetés.

Az titeli anyakönyvi kerület alólirott anyakönyvvezetője kihirdeti, hogy:

1. Vukicsevics Radován, ki családi állapotára nézve nőtlen és a kinek vallása görög keleti, állása (foglalkozása) harisnyakötő, lakóhelye Schid (Horvátország), született Schidon 1869. évi szeptember hó 29-én s a ki néhai Vukicsevics Mátyás és nejének született Vukajlovics Jelenának fia.

2. Bain Maria, ki családi állapotára nézve hajadon, és a kinek vallása görög keleti, állása (foglalkozása) cseléd, lakóhelye Titel, született Titelen 1867. évi október hó 11-én s a ki néhai Bain István és nejének született Martinovics Krisztinának leánya, egymással házasságot szándékoznak kötni.

Felhivatnak mindazok, a kiknek a nevezett házasulókra vonatkozó valamely törvényes akadályról vagy a szabad beleegyezést kizáró körülményről tudomásuk van, hogy ezt alulirott anyakönyvvezetőnél (helyettesnél) közvetlenül, vagy a kifüggesztési hely községi elöljárósága (illetőleg anyakönyvezetője) utján jelentsék be.

Ezt a kihirdetést a következő helyeken kell teljesiteni u. m.: Titelen és „Branik“ czimü ujvidéki lapban.

Kelt Titelen, 1896. évi január hó 23-án.

Vracsarics Gerő s. k.

23 2—2 állami anyakönyvezető.

Бр. 1/II. 1896.

Објава.

Матричар тителског округа објављује, да

1.) Радован Вукичевић, нежењен, грчко-источне православне вере, штрикер, настањен у Шиду (Хрватска), рођен у Шиду 29. септембра 1869. године, син покојног Матије Вукичевића и жене му рођене Јелене Вукајловић, и

2.) Марија Баин, девојка, грчко-источно-православне вере, настањена у Тителу, где је и рођена 11. октобра 1867. године, кћи покојног Стевана Баин и жене му рођене Кристине Мартиновић — намеравају у брак ступити.

Овим се позивају сви они, којима је позната каква законита препрека и сметња у брак ступајућих а тако исто, којима је позната каква околност, која њихову слободну вољу искључује, да то непосредно или преко општинског поглаварства (односно матричара), где је ова објава обнародована, потписаном матричару јаве.

Ова се објава има на следећим местима извршити као: у Тителу, и новосадском листу „Бранику“.

У Тителу, 23. јануара 1896. г.

Глиша Врачарић, с. р.

државни матричар.

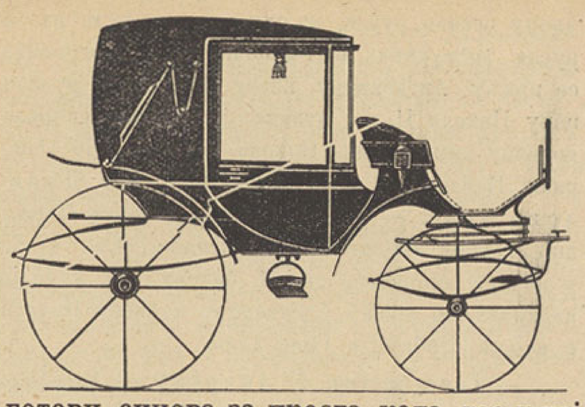

Матија Рајх

творница кола и каруца у Новоме Саду,

темеринска улица, у сопственој кући, бр. 33.

329 15—15

Чает ми је п. н. публици из Новог Сада и околине на повољно знање ставити, да увек имам готових на стоваришту и у богатом избору

сваковрсних готових кола и каруца, исто тако и сонице,

готови сицова за проста кола, као и појединих делова за исте. Све са умереном ценом.

Најновија литографско-штампана слова.
Само се код нас израђује.

НОВО! НОВО!

Добили смо, и само код нас могу се оваким писаним словима израђивати прикладне тискарије, као: позивне, посетне, заручне и венчане карте; трговачке обраве (циркулари), јеловници, препоручна писма и т. д.

Послуга брза и тачна, израда чиста и укусна, а цене најјефтиније.

Српска књижара и штампарија

Браће М. Поповића.

Новина на полу штампарске уметности.

2 2— *Лепше него литографија.*

ПОЗИВ

на X. редовну главну скупштину

„Штедионице у Ст. Пазови“

која ће се у уторак 11. фебруара (30. јануара) 1896. год. у друштвеним просторијама у 3 сахата после подне држати.

На дневном реду је:

1. Поднашање завршног рачуна за год. 1895. са извештајем управе.
2. Извештај надзорног одбора.
3. Одређење делимка.
4. Давање опроснице (Absolutorije) управи и надзорном одбору.
5. Избор 4 члана управе.
6. Избор надзорног одбора и 2 заменика.
7. Евентуални предлози (§. 81. др. прав.)
8. Избор одбора за оверовљење скупштинског записника.

Управа „Штедионице у Ст. Пазови“.

Извадак из §. 73. друштвених правила: Деничари, који у главној скупштини учествовати желе, имају своје деонице са купонима 8 дана пре састанка скупштинског у друштвеној писарници депоновати. Да деничар улазницу добити може нужно је, да је бар три месеца пре састанка скупштинског у друштвеној деничарској књизи уписан.

X. закључан рачун „Штедионице у Ст. Пазови“ за год. 1895.

ДУГУЈЕ — РАЧУН ИЗРАВНАЊА — ПОТРАЖУЈЕ

Активa	фор.	н.	Пасива	фор.	н.
Конта разних особа	60	—	Конта деничарске главнице	36000	—
Конта намештаја ф. 704·50			Конта причувног фонда	30165	99
Конта отписа ф. 74·50	630	—	Конта улога ф. 274244·91 капитализована кам. за II. течај ф. 7498·98	281743	89
Конта благајне	4604	95	Конта реескомпта код филиале аустр. уг. банке	29325	—
Конта вађевине	9660	—	Конта реескомпта	55736	50
Конта вредносних папира	12225	—	Конта делимка	329	90
Конта зајма на непокретности	65341	50	Конта пореза на камате штед. улога	749	
Конта уређајбена трошка	51	93	Конта награде	3045	39
Конта дужника	1676	35	Чиста добит	10121	06
Конта меница	352967	—			
	447216	73		447216	73

ДУГУЈЕ — РАЧУН ГУБИТКА И ДОБИТКА — ПОТРАЖУЈЕ

Губитци	фор.	н	Добитци	фор.	н.
Конта биљеговне пристојбе на испл. делимак	23	04	Конта камате од меница	28170	86
Конта биљеговне пристојбе на вађевине	14	70	Конта камате од зајма на непокретности	4720	34
Конта опћинског намета	253	06	Конта камате од вађевина	763	51
Конта доходарине	1231	33	Конта разних пристојба	662	35
Конта станарине	350	—	Конта затезних камата	733	34
Конта камата од улога	16090	83	Конта камата од вредносних папира	700	—
Конта 10% пореза на камате штед. улога	1605	09			
Конта плате	2314	96			
Конта трошка	610	19			
Конта биљеговне прист на кам. зајм. и непокр.	16	25			
Отпис намештаја	74	50			
Награде	3045	39			
Чиста добит	10121	06			
	35750	40		35750	40

У Старој Пазови, 31. децембра 1895.

Н. Петровић с. р. управитељ. — **Душан Поповић** с. р. књиговођа.

Закључење овог рачуна сравнили са свима главним и осталим књигама и у реду нашли.

У Старој Пазови, 22. јануара 1896.

Надзорни одбор:

Др. Сава Недељковић с. р. — **Виктор пл. Рогулић** с. р. — **Др. Јован Шевић** с. р.

27. 1—1

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија Браће М. Поповића у Новом Саду.